

Зі звітно-виборних партійних зборів

НЕ ЗУПИНЯТИСЯ НА ДОСЯГНУТОМУ

Сьомого жовтня відбулися звітно-виборні збори партійної організації історичного факультету.

У звітній доповіді секретар партійного бюро факультету Д. П. Урсу розповів комуністам про те, чого досягнуто за звітний період в галузі учбової, наукової та виховної роботи, відзначив недоліки, які мали місце у розв'язанні питань навчально-виховної діяльності.

Було підкреслено, що в 1970, ювілейному році, партійна організація особливу увагу приділяла виховній роботі. З метою її поліпшення було проведено ряд партійних та комсомольських активів. Було посилено політико-виховну роботу зі студентами в гуртожитках. Відбувалися політінформації, зустрічі вчених зі студентами.

В ювілейному році було розроблено і прочитано спецкурси з ленінської тематики.

Посилення виховної роботи не могло не позначитися на успішності студентів. На сьогодні вона складає 96,6 процента. Досягнуто її завдяки зусиллям професорсько-викладацького складу. Це — результат роботи партійного бюро, комсомольської та промадських організацій факультету. Тов. Урсу розповів про заходи, яких вжило партійне бюро в напрямку поліпшення учбової роботи. Це —

звіти викладачів про свою працю, організація соціалістичного змагання студентів і т. д.

Особлива увага зверталася на дієвість рішень партійних зборів. Про виконання тієї чи іншої постанови обов'язково інформувались комуністи.

Комсомольське бюро факультету, сказав у своєму виступі його секретар комуніст В. Глебов, провело значну роботу по вихованню студентської молоді. Добре було організовано змагання академгруп, присвячене сторіччю з дня народження В. І. Леніна. Переможцем вийшов четвертий курс (комсорг Ф. Самойлов). Наше завдання — успішно провести Ленінський залік, присвячений XXIV з'їзду КПРС.

Парторг п'ятого курсу В. Спісаренко у своєму виступі зупинився на дисципліні студентів. Доцент П. Чухрій говорив про діяльність партбюро в напрямку поліпшення наукової роботи.

У виступі доцента І. Леонова підкреслювалось, що на факультеті не все гаразд з дисципліною. Були випадки зриву партійних зборів, а бюро майже не вживало заходів до винних у цьому. Тов. Леонов І. Г. відзначив, що партбюро недостатньо займалося естетичним вихованням студентів.

Комуніст Є. Храмченко порушив питання роботи з молодими кому-

ністами. У цьому, сказав він, чимало недоліків. А ті, хто вступив у партію, потребують допомоги, підтримки старших товаришів-комуністів.

Декан факультету доцент З. Першина зупинилася на питанні співвідношення наукової і учбової роботи. Слід поліпшити науково-методичну роботу. Чимало недоліків є в організації педагогічної практики, в діяльності НСТ. Не всі кафедри факультету проаналізували результати педагогічної практики.

Тов. Першина З. В. говорила також про виховну роботу зі студентами.

Секретар парткому університету професор О. Сурилов відзначив роботу партбюро в напрямку поліпшення учбового процесу. Колектив добре працює над тим, щоб студенти мали міцні, глибокі знання. Завдання комуністів — поліпшити якість викладання. Слід викоринити факти недисциплінованості. Завдання партійної організації — підняти зустріти XXIV з'їзд КПРС.

Партійні збори прийняли рішення, спрямоване на подальше вдосконалення учбової, наукової та виховної роботи.

Обрано новий склад партійного бюро, яке очолив доцент В. Н. Станко.

С. МЕЛЬНИК.

УВАГУ — ВИХОВНІЙ РОБОТІ

Комуністи фізичного факультету прийшли на свої збори з бажанням поділитися успіхами в роботі, викрити недоліки, які заважають краще працювати, накреслити завдання на майбутнє.

Звітна доповідь партбюро, з якою виступив його секретар В. Глухов, охарактеризувала стан справ в учбовій, науковій та виховній роботі. Підсумки зимової сесії студентів складають 85,5, літньої — 91,2 процента. У минулому році ці цифри становили відповідно 80,2 та 80,3 проценти. Досягнення, сказав він, треба закріпити.

Тов. Глухов відзначив певну роботу партбюро по поліпшенню наукової діяльності. Особливе занепокоєння в його доповіді звучало з приводу послаблення виховної роботи серед студентів. Тут упущення партійного бюро.

В обговоренні доповіді першим виступив декан фізичного факультету доцент В. Сердюк.

— Досягнутий рівень успішності, — сказав він, — не межа. Наше завдання — і далі вдосконалювати учбовий процес. Тов. Сердюк говорив про потребу підвищення якості викладання, виховної роботи серед студентів. Про занедбаність виховної роботи свідчить і той факт, що студенти незадовільно працювали на сільгоспроботах в Біляївському районі.

Член партійного бюро В. Зубков відзначив, що слід не лише прищеплювати студентам знання, а й навички командирів виробництва, вихователів підростаючого покоління.

Тов. Зубков відзначив успіхи в ідеологічній роботі. Однак, сказав він, вона не на достатньому рівні. Він навіть факти зривів у ідейно-виховній роботі.

Член парткому Л. Х. Калуст'ян говорив про те, що колектив факультету досяг успіхів у навчальній діяльності. Треба закріпити досягнуті результати. Новообраному партійному бюро слід активізувати ідейно-виховну роботу серед студентів.

Тов. Калуст'ян поставив ряд завдань, вирішення яких допоможе підняти на належний рівень ідеологічну діяльність. Треба, щоб про фізиків говорили не лише як про таких, що добре знають предмет, але і як про вихователів молоді.

На зборах приступили також доцент Д. Поліщук, старший викладач Є. Шиян, аспірант В. Шлапач та інші. Виступаючи критикували секретаря партбюро за порушення колегіальності керівництва.

Партійні збори обрали новий склад партійного бюро. Секретар — доцент М. Чесноков.

В. ІВАНОВ.

ЦІКАВА РОЗПОВІДЬ

Нещодавно професорсько-викладацький склад і студенти історичного факультету зустрілися з доктором історичних наук, завідувачем кафедрою Київського університету І. С. Дзюбко і заслухали цікаву інформацію про XII Міжнародний конгрес істориків. Тов. Дзюбко розповів про попередні конгреси, починаючи з 1900 року і відмітив, що серпневий конгрес 1970 року був самим представницьким.

На конгресі працювало 10 секцій і 10 комісій, 4 асоціації, міжнародний комітет з проблем другої світової війни і т. д. Робота міжнародних секцій, комісій і асоціацій проходила активно, цікаво.

Викладачі і студенти факультету щиро подякували професору І. С. Дзюбкові за цікавий виступ.

С. ГРИГОРЕНКО.

Засідання гуртка

Розпочалась наукова робота в гуртках нашого вузу. Відбулось нещодавно засідання гуртка психології, яким вже багато років керує професор Д. Г. Елькін, завідувач кафедрою психології.

Це засідання трохи різнилося від звичайних, бо присутніми на ньому були не тільки його члени, а й ті, кого давно вабила чи щойно захопила психологія, хто має намір в майбутньому серйозно зайнятися дослідженням психологічних явищ.

Засідання відкрилось доповіддю професора Д. Г. Елькіна «Психологія мистецтва». Очевидно, саме на перших таких засіданнях, де багато буває студентів, які тільки шукають «себе» в науці, такі доповіді і потрібні, бо вони розкривають світ того, чим займається дана галузь науки, які проб-

леми ставитиме і вирішуватиме вона і т. д.

Доповідь професора Д. Г. Елькіна «Психологія мистецтва» була надзвичайно цікавою. А аудиторія цього разу була строкатою — від студента-першокурсника й до людей солідних — викладачів психології. І те, з якою увагою вона була вислухана, що в слухачів виникли запитання, є яскравим свідченням її важливості.

Було обрано голову та секретаря гуртка, а також заслухано приблизну тематику доповідей.

Цікавим є те, що студенти, члени гуртка, не тільки самостійно працюватимуть, а й візьмуть участь в колективних дослідженнях кафедр.

Л. ШВИДЧЕНКО.

Зустріч у гуртожитку

Нещодавно в студентському гуртожитку № 5 відбулась зустріч завідувача кафедрою нової і новітньої історії професора К. Д. Петряєва зі студентами історичного та філологічного факультетів. Були присутні також студенти-іноземці, які навчаються в нашому вузі.

Професор К. Д. Петряєв детально розповів про значення промови В. І. Леніна на III з'їзді комсомолу в 1920 р. в житті і навчанні сучасної молоді. Він поділився спогадами про своє навчання, про перебування на фронтах Великої Вітчизняної війни. На численних прикладах лектор показав, як треба перетворювати в життя ленін-

ський заповіт: «вчитися комунізму».

К. Д. Петряєв запропонував комсомольським організаціям факультетів постійно організовувати екскурсії студентів на промислові підприємства міста для того, щоб молодь мала конкретне уявлення про те, що і як виробляють трудівники міста-героя. Це важливо для виховання в собі високої поваги до праці.

Бесіда, що тривала близько двох годин, викликала великий інтерес у слухачів. Слід зробити традицією такі зустрічі вчених університету зі студентами в наших гуртожитках.

Відмінниця навчання Іра Соколовська, студентка третього курсу фізичного факультету, користується заслуженим авторитетом у товаришів. Сама завжди зібрана, сумлінна в роботі, вона є прикладом для однокурсників.

Комсомольці факультету обрали Іру членом комсомольського бюро, де вона проявила

себе ініціативною, такою, що має почуття відповідальності за доручену справу.

Добре працювала Іра цього року на ланах Біляївського району, виконуючи і перевиконуючи норми виробітку.

Такого ж комсомольського завзяття тобі, Іро, в навчанні та громадській роботі і надалі! Фото В. РЕШЕТНИКОВА.

ПІДСУМКИ І ПЕРСПЕКТИВИ

З ВЧЕНОЇ РАДИ ОДУ

Як уже повідомлялося, 5 жовтня ц. р. відбулося засідання вченої ради університету. З доповіддю «Підсумки 1969/1970 навчального року та завдання колективу в 1970/1971 навчальному році» виступив ректор університету професор **О. В. Богатський**.

Колектив університету, сказав він, досяг в 1969/1970 навчальному році певних успіхів в навчально-виховній, науковій роботі. Головним для колективу було виконання зобов'язань, взятих на честь 100-річчя з дня народження В. І. Леніна. Ці зобов'язання з честю виконано.

Головний позитивний підсумок року — 92 проценти успішності на денному, 74,1 — на вечірньому та 72,3 — на заочному відділеннях. У порівнянні з минулим навчальним роком успішність підвищилась відповідно на 10, 6,1 та 11,1 процента. Значно підвищилась успішність студентів на філологічному, хімічному, геолого-географічному факультетах, на факультеті романо-германської філології. Це — результат значної роботи, проведеної протягом останніх 2—3 років партійною організацією, радою університету.

Чималу роботу здійснили деканати. Вжито ряд важливих організаційних та методичних заходів в напрямку поліпшення роботи з першими курсами, проведення педагогічної та виробничої практики, видання планів учбових занять, стабілізації учбових планів та ін.

Тов. Богатський охарактеризував роботу по прийому до університету. Якісний склад першокурсників свідчить про те, сказав ректор університету, що студентський колектив поповнився талановитою молоддю. Значна заслуга у цьому громадських організацій вузу, викладачів, приймальної комісії.

Далі тов. Богатський зупинився на питаннях наукової діяльності. Дослідження по госпдоговірній тематиці досягли 1 млн. 10 тис. крб. Економічний ефект від впровадження робіт у виробництво за 1969-й рік складає 4 млн. крб.

За 1969/1970 учбовий рік шість чоловік захистили докторські, 36 — кандидатські дисертації.

Здійснено певні заходи по поліпшенню учбово-матеріальної бази.

Проте, сказав далі ректор університету, у нинішньому році мали місце недоліки в навчальній, виховній, науковій роботі, в діяльності адміністративно-господарчої частини.

Низька успішність студентів на вечірньому відділенні геолого-географічного, хімічного факультетів (відповідно 62 та 63 проценти); на заочному відділенні механіко-математичного факультету та факультету романо-германської філології (відповідно 32 і 43 проценти). Все це — результат послаблення уваги до питань учбового процесу з боку, перш за все, деканатів. Окремі студенти не з'являються на лекції, порушують трудову дисципліну. Проте заходів до них не вживається ніяких. Недостатня робота проводиться зі студентами, які мають академзаборгованість. Тов. Богатський наводить приклади упущень виховної роботи на окремих факультетах, критикує деканів, які поверхово займаються питаннями учбово-виховного процесу.

Безліч недоліків є у науковій роботі. Головним з них є те, що мало кафедр займається науковими дослідженнями, ще малий вклад вчених у розвиток народного господарства.

Кожний факультет повинен мати конкретний план по госпдоговірній тематиці. У 1971 році по госпдоговірній тематиці повинно бути виконано досліджень на 1,3 млн. карбованців.

Тов. Богатський звертає увагу на поліпшення підготовки кадрів через аспірантуру, зокрема, цільову. Особливу увагу треба звертати на педагогічну підготовку аспірантів.

Доповідач поставив ряд завдань в галузі господарської діяльності. У нас, сказав він, колишнім керівництвом університету давалися завіряння, що до 1969 чи 1970 р. буде побудовано нові гуртожитки, учбові корпуси і т. д. Через певний період ставало зрозумілим, що все це не відповідає реальності, бо обцянки не підкріплювались ділом.

Так, план будівництва 1967, 1968, 1969 рр. повністю вірвано. Зривається він і в 1970 році. Все це — результат того, що будівництво мало досі займалося. Тов. Богатський наводить факти оказан-

ня колишнім проректором по адміністративно-господарчій частині І. Горбом.

Невідкладним завданням є будівництво нового учбового корпусу, гуртожитку № 6, надбудова корпусів біологічного та геолого-географічного факультетів.

Слід поступово здійснити заміну застарілого аудиторного та лабораторного обладнання новим.

Ректор університету зупинився на питаннях гідної зустрічі XXIV з'їзду КПРС, закликав співробітників до згуртування для вирішення всіх завдань на принциповій, діловій основі.

На трибуні — секретар парткому університету професор **О. Сурилов**.

— У нашій роботі, — сказав він, — головною є учбова діяльність. Ми повинні готувати високоосвічених, відданих справі партії і народу, ідейно переконаних спеціалістів. Цій меті повинні бути підпорядковані зусилля професорсько-викладацького складу. Той показник успішності, якого досягнуто на сьогодні, свідчить про те, що в цьому напрямку колектив попрацював добре. Наше завдання — і надалі вдосконалювати учбовий процес.

Звичайно, університет повинен займатися і науковими дослідженнями. У нас є вчені, які працюють над розв'язанням важливих проблем з суспільних, природничих наук. Наука важлива для нас і у педагогічному плані. У вузі лекції повинні читатись з передових рубежів.

Перехід на вісімдесятихвилинні лекції без перерви покладає на викладачів, говорить тов. Сурилов, нові обов'язки. Це, зокрема, необхідність поліпшувати майстерність викладання дисциплін.

Окремі факультети неорганізовано перейшли на новий режим занять. Тов. Сурилов критикує механіко-математичний факультет за те, що до цього часу не складено твердого розкладу лекцій.

Секретар парткому зупинився на питаннях виховної роботи зі студентами. Треба, сказав він, викладачам частіше бувати у гуртожитках, знати побут студентів. У нас студенти недбало ставляться до збереження соціалістичного майна. Треба прищеплювати їм навики

культури. У цьому повинні відіграти чималу роль студради.

Зимова сесія, її підсумки будуть основним показником нашої роботи, яку ми зараз провадимо, готуючись гідно зустріти XXIV з'їзд КПРС.

Секретар партбюро хімічного факультету **А. Еннан** розповів про роботу, яку провадять комуністи, колектив факультету по вдосконаленню учбового процесу, розв'язанню наукових досліджень. Він звернув увагу ради на труднощі, які є в роботі кафедр неорганічної хімії, аналітичної хімії та фізичної хімії.

Тов. Еннан розповів про шляхи, якими має піти факультет, аби внести гідний вклад у розвиток народного господарства. Дослідження по госпдоговірній тематиці на 350 тис. крб. ми виконаємо.

Професор **І. Пузанов** підкреслив необхідність створення при університеті видавництва. Він зупинився і на такому питанні, як будівництво біологічної станції університету.

Виступає декан юридичного факультету професор **В. Колмаков**.

— Факультет, — сказав він, — досяг 95,5 процента успішності. Це непоганий показник. Проте, у нас є багато невирішених питань у підготовці спеціалістів на заочному відділенні. Ми повинні приділяти заочнику більше уваги.

Тов. Колмаков зупинився на питанні підвищення якості викладання. Вона, сказав він, у багато дечому залежить від роботи методичних кабінетів, лабораторій. Майбутній юрист повинен досконало знати не лише свою професію, а й уміти водити мотоцикл, автомобіль і т. д. Де він мусить цьому навчитися? Звичайно, в університеті. А такої можливості поки що у нас немає. Треба створити при факультеті інформаційний законодавчий кабінет. Тов. Колмаков зупинився на недоліках в організації наукової роботи в університеті.

Заступник секретаря комітету комсомолу **В. Матковський** наголосив на потребі здійснення огляду академгруп. Його ми проводимо не систематично. Треба ж, щоб цей огляд провадився не від випадку до випадку, а, принаймні, щомісяця. Комітет комсомолу університету в даний час розробляє положення про огляди академгруп.

Тов. Матковський зупинився на тих заходах, яких вживатиме комітет комсомолу для поліпшення виховної роботи у гуртожитках.

Особливу увагу він звернув на естетичне виховання юнаків та дівчат.

На трибуні — проректор по учбовій роботі доцент **Д. Поліщук**. Дехто звертається до нас з запитанням: «А чи не буде це перегином в університеті є учбовий процес?». Сама постановка питання неправильна. І неправильна перш за все, тому, що ми готуємо спеціалістів для народного господарства країни, навчаємо їх. Для цього нам держава і виділяє кошти. Ті люди, які вважають, що вони повинні виконувати лише наукову роботу, — не на вірній позиції.

Тов. Поліщук говорить про посилення дисципліни. Є випадки безвідповідального ставлення керівників окремих ланок до дорученої справи. Так, декани п'яти факультетів не представили на сьогодні даних, потрібних для Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти УРСР.

На окремих факультетах, зокрема, філологічному у нас гарно розпочався учбовий рік. Але є факультети, які початок учбового року ніби не вважали за свято. Хіба це не втрата почуття відповідальності? Більше того, окремі викладачі механіко-математичного факультету, кафедри політекономії не з'явилися у перший день занять на лекції.

Усі викладачі повинні мати почуття відповідальності за доручену справу. І не забувати основного — виховного фактору, адже поведінка викладача у значній мірі виховує студента. Тов. Поліщук наводить приклади несумлінного ставлення окремих викладачів до проведення лекцій з непрофілюючих дисциплін. Не слід знижувати вимогливості до студентів. Треба виробити такі форми роботи, щоб і при підвищеній вимогливості студенти мали високу успішність.

На закінчення виступу проректор по учбовій роботі зупинився на питаннях виховної роботи. Він критикував значні упущення і промахи в цьому напрямку на фізичному факультеті. Особливо ці упущення виявилися на сільгоспроботах у Біляївському районі.

З заключним словом на раді виступив ректор університету професор **О. Богатський**.

Вчена рада університету затвердила план роботи на 1970/1971 навчальний рік.

Міжбібліотечний абонемент

Наукова бібліотека університету нараховує в своєму фонді близько 2 мільйонів книг і журналів. Цей фонд, в основному, задовольняє численні запити читачів на вітчизняні та зарубіжні видання.

Однак, за своє 150-річне існування фонди бібліотеки формувались не однаково, нерівномірно, з різних причин окремі книги та періодичні видання придбати не вдалося.

Коли ж в бібліотеці не виявиться потрібної книги, на допомогу читачеві приходить міжбібліотечний абонемент (МБА). Зараз прийнято дуже важливе Положен-

ня «Про єдину загальнодержавну систему міжбібліотечного абонементу в СРСР». Мета його — створити найкращі умови для всебічного і своєчасного задоволення запиту читача на книгу.

Кожна бібліотека Радянського Союзу зобов'язана брати участь в загальнодержавній системі МБА.

Загальнодержавна система МБА передбачає швидке і оперативне обслуговування читачів, широку інформацію їх про склад фондів бібліотек, видання довідників, путівників бібліотек, організацію зведених каталогів і т. п.

Наукова бібліотека університету

свою роботу по МБА з року в рік активізує, встановлені зв'язки з багатьма бібліотеками країни.

В 1969 році наша бібліотека одержала книги по МБА з 124 бібліотек. Наші ж фонди використали 216 бібліотек країни.

Роботу по МБА здійснюють Ніна Марківна Третьяк та Віра Андріївна Головіна. Вони докладають всіх зусиль до того, щоб кожен запит читача на книгу не залишився поза увагою.

Е. ЗІНЬКОВА,
головний бібліограф наукової бібліотеки університету.

На заняттях у лабораторії неорганічної хімії.

Фото **В. РЕШЕТНИКОВА**.

НЕВТОМНИЙ ТРУДІВНИК

16 жовтня нашому товаришеві і колезі, доцентіві кафедри загального і слов'янського мовознавства Миколі Володимировичу Павлюкові — п'ятдесят. Всі ми сердечно здоровимо нашого ювіляра в його творчо-напружений полудень, щиро і палко зичимо при доброму здоров'ї здійснення всіх творчих задумів.

З 1938 року Микола Володимирович — студент трьохрічного літературного факультету. У 1941 році, у буремні дні початку війни з фашистами, складає державні іспити. Потім — навчання у Горьківському училищі зенітної арти-

лерії. По закінченні — Західний фронт, участь у боях на підступах до Москви, на Орловщині і найдовше — на Смоленщині.

Спочатку Микола Володимирович — начальник зв'язку артилерійського, потім мінометного полку, після закінчення вищої офіцерської школи в Оренбурзі, — він на фронтах III Українського фронту. Бере участь у звільненні Криворіжжя, Миколаєва, Одеси. У званні старшого лейтенанта, нагороджений бойовими урядовими нагородами, демобілізується і з кінця 1946 року працює викладачем української мови і літератури у школі № 25 міста Одеси.

Протягом 1946—1948 років — секретар по агітації і пропаганді райкому, а потім — обкому комсомолу. Наприкінці 1948 року вступає до аспірантури по спеціальності славістики в нашому університеті, а закінчує у Львові — на кафедрі слов'янської філології.

З 1951 року Микола Володимирович директор наукової бібліотеки нашого вузу.

Потім М. В. Павлюк — доцент кафедри української мови. З ор-

ганізацією на факультеті нової кафедри загального і слов'янського словознавства — він доцент цієї кафедри.

Коло лінгвістичних інтересів Миколи Володимировича широке. За останні 20 років він приділяє велику увагу вивченню проблем, пов'язаних з основними розділами мовознавства: морфологією, синтаксисом та лексикою. При цьому розглядає їх на матеріалі ряду слов'янських мов. Багато праць М. В. Павлюк присвячує вивченню розвитку мовознавства, переважно українського. Підготовлена ним до друку докторська дисертація має назву «Нариси з історії українського мовознавства».

Від усього колективу сердечно вітаємо нашого дорогого ювіляра.

І. ДУЗЬ,
доктор філологічних наук.

* * *

Редакція газети щиро вітає Миколу Володимировича Павлюка з нагоди його 50-річчя як колишнього редактора багатотиражки, який самовіддано працював на цьому поприщі.

Категорія займенника в старопольській мові (На матеріалі пам'яток старопольського писемства XIV сторіччя). Праці ОДУ. Збірник філологічного факультету, т. III, 1953.

З історії Одеського університету. «Літературна Одеса». Альманах, № 13, 1956.

Очерки по сравнительной грамматике восточнославянских языков. Одесса, 1958 (У співавторстві з Н. І. Букатевицем, І. Є. Грици-

О языке первых глав «Евгения Онегина». «Пушкин на юге». Труды Пушкинской конференции Одессы и Кишинева, т. 11. Кишинев, 1961.

Болгаристика в Одеському університеті за 100 років. Праці ОДУ, т. 152, Серія філологічних наук, вип. 15, 1962.

Назви вітрів у діалектах слов'янських мов (слов'янська роза вітрів). Академія наук УРСР, інститут мовознавства ім. О. О.

З бібліографії праць М. В. Павлюка

генком, Г. М. Мижевською, С. А. Савицькою та Ф. П. Смагленком).

Проект словаря омонимів слов'янських мов. ОГУ. Научний ежегодник. 1956.

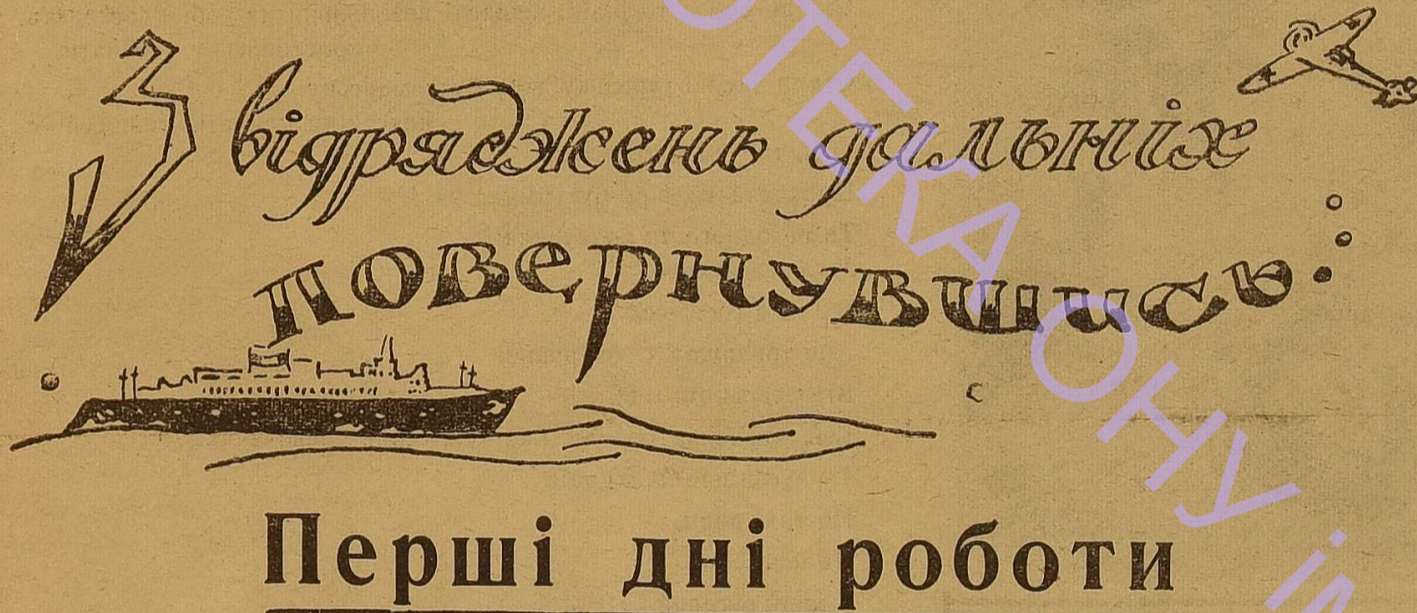
Писемність та граматична література доби Київської держави і наступної епохи феодальної роздробленості (X—початок XIV ст.). Праці ОДУ, т. 149. Серія філологічних наук, вип. 9, 1959.

Максим Рильський — перекладач Юліуша Словацького. Збірник «Максим Рильський», Одеса, 1960.

Потєбні. XII республіканська діалектологічна нарада. Тези доповідей, Київ, 1965.

Вивчення української мови в Одеському університеті за 50 років Радянської влади. «Питання літературознавства та мовознавства». Тези. Харків, 1967.

Історія Одеського університету за 100 років. Київ, 1968 (У даній монографії співавтор підрозділу Мовознавство і літературознавство) «

Перші дні роботи

П'ятнадцятого жовтня — перший день занять у Загребському університеті. У вересні чимало студентів перекладали і досклали іспити та заліки, бо мали «поправки» (по-нашому «борги»); викладачі ж були зайняті вступними іспитами.

16 жовтня я вперше зайшов у студентську аудиторію, де мене зустріли два юнаки. Був приємно вражений, коли під час загального огляду української мови студент-боснієць принагідно запропонував мені карту українських говорів. До речі, крім української, у Загребському університеті спеціальним курсом вивчається чеська мова, а в недалекому майбутньому є бажання вивчати і словацьку. Фахова спеціалізація на філологічному факультеті тут надзвичайно строката: польська і чеська мови, індоєвропейстика, психологія, соціологія, історія літератур, історико-порівняльна література тощо. Літератури з названих спеціалізацій русистики студентам призначать малувато, по закінченні відділу не дають, одержану стипендію-кредит, як правило, повертають. Кажемо, як правило, тому що при відмінних оцінках на останніх курсах стипендія може не повертатися. Трапляється ж це надзвичайно рідко.

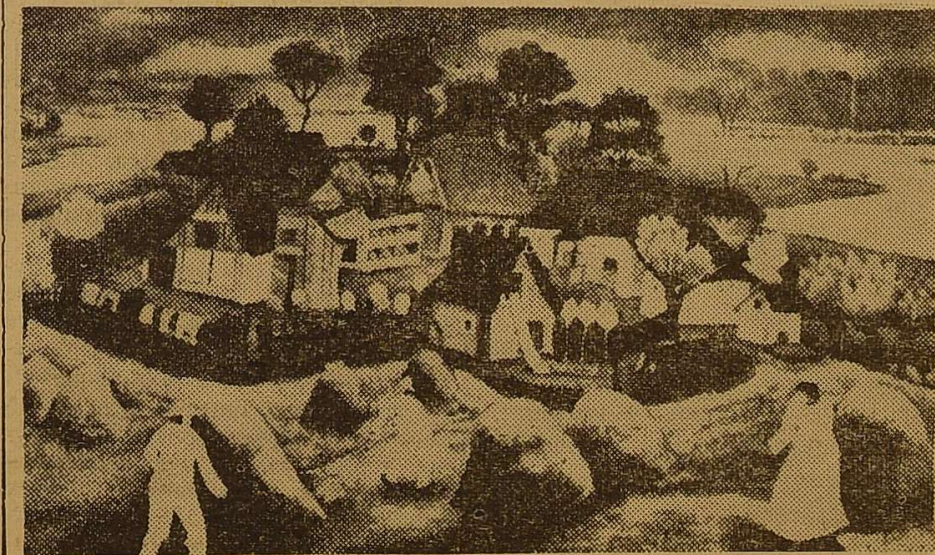
Під час занять з мови, і з літератури посередником була російська мова, яку в Югославії вивчають у багатьох гімназіях. Раз, а то й двічі на тиждень, бувають телевізійні передачі з російської

мови. Кафедра російської мови Загребського університету влаштує серед учнів гімназій курси на краще знання, у тому числі практичне, російської мови. Потяг до вивчення мов-сусідів ще більший. Всіляко популяризується і вдосконалюється в зв'язку з цим аудіовізуальний метод, який передбачає переживання і безпосереднє сприйняття через кінокадри тих або інших ситуацій, супроводжуваних жвавими діалогами з одними й тими ж дійовими особами і рідними, родичами, друзями.

Одна з Загребських гімназій, де вивчається російська мова і література, носить ім'я Володимира Ілліча Леніна. В дні Ленінського ювілею тут в урочистій обстановці була відкрита спеціальна виставка і пам'ятна дошка з викарбувани-

ми ленінськими словами, зверненими до молоді: теоретичні знання не мусить бути мертвим багажем, їх слід впроваджувати в життя, в практику. З приємністю згадується зустріч зі старшокласниками цієї ж гімназії, де я розповідав про сучасну українську поезію і пісню. Ліричну передусім. На згадку залишив «Київський вальс» на слова Андрія Малишка, що особливо усім сподобався.

У перший день занять читав також уривок з новели-казки Михайла Коцюбинського «Хо», що починається словами «Ліс ще дрімає в передранішній тиші...». Слухали уважно, напружувалися. Я забув, що переді мною лише двійко. Цитував напам'ять все, що пригадував, як з української, так і з російської літератури. Непомітно пройшло півтори години. Згодом

Іван Генераліч. Острів.

(Загреб. Сучасна галерея).

переконався, що восьмидесятихвилинні чи навіть півторигодинні лекції — це нормальне явище.

На другій лекції у цій же аудиторії зустрів уже понад 20 студентів (всього ж мав протягом року 60), переважно дівчат. З приємністю записав їх імена, прізвища. На мене війнуло чимось безпосереднім і старовинним. Імена більшості студентів носили такі назви: Зора, Ясна, Нада, Невенка, Сніжана... Були й Тані, Ксенії, хоча значно рідше. Попався і Іван Лешко, хлопець зосереджений і закоханий у порівняльну слов'янську літературу, дід чи прадід якого певно, — з України. Взагалі закарпатських за походженням українців — русинів тут чимало, і проживають вони найбільше в Боснії і Воеводіні.

Лекцію з історії української літератури почав з творчості Івана Петровича Котляревського. З вдячністю скористався враженнями професора А. В. Недзвідського і доцента Г. Ф. Пелих від перебування на ювілейному святі у Полтаві. Зрозумів і відчув, що це ім'я, як і ім'я Коцюбинського, багатьма студентами чулося вперше. Однак приємно був вражений, коли навесні, виступаючи на семінарі вчителів російської мови та літератури гімназій Хорватії у мальовничому закутку Адріатики поблизу міста-побратима Спліта, мені підказували рядки Шевченкової поезії і назвали суму, за яку петербурзькі друзі, прогресивні вітчизняні діячі культури, викупили

майбутнього Кобзаря з кріпаччини.

З своїми новими студентами-загребчанами у всіх трьох групах заключив усний договір: хто скоріше вивчить — чи я хорватсько-сербську чи вони українську мову, милозвучність якої згодом підкріплював голосами Гнатюка, Кондратюка... Кожне заняття моє, навіть з мови, все більше і більше насичувалося романтично-ліричним струменем. Намагався зберігати і гумористично-вишнянські традиції рідної Одеси. Багато розповів моїм новим студентам про одеське сонце, про найсвітліше у світі Чорне море, про гордість одеситів — театр Опери та Балету, про літературно-історичний сувенір Гамбрінус... До речі, реставрований місцевий оперний («народно-казаліште»), схожий з одеським, його проектував один і той же архітектор. У ньому я з великим задоволенням дивився спектакль «Протекція» Бронислава Нушича, що нагадує за тематично-стильовою манерою гоголівського «Ревізора». Твори Чехова, Гоголя, Толстого, Тургенева, Достоевського, Маяковського, Шолохова, Леонова в Югославії надто популярні і перекладені в значній кількості. Студенти закохані в поезію В. Маяковського, С. Єсеніна, полюблюють Бабеля, Багрицького, Блока, Паустовського, ну й, звичайно, авторів «Дванадцяти стільців»...

В. ДРОЗДОВСЬКИЙ, доцент.

(Далі буде)

ДРУЖНІ ЗВ'ЯЗКИ

Між комітетом ЛКСМУ нашого університету та виконкомом КІСа Сегедського університету імені Й. Аттілі, давно встановились дружні і ділові відносини.

Однією з форм інтернаціонального спілкування між вузами є студентські будівельні загопи.

Як і раніше, обмін студентськими будівельними загонами в нинішньому році пройшов організовано. Наші студенти разом з угорськими робітниками працювали в м. Сегеді на будівництві житлових будинків. Сумлінно трудилися всі. Це В. Глебов та М. Миронов

(історичний факультет), Т. Якушина (факультет романо-германської філології), І. Малій, Н. Кравченко (юридичний факультет) та ін.

За час відпочинку ми змогли познайомитись з Будапештом. Там ми відвідали інтернаціональний студентський і молодіжний табір «Експрес» в Новградвероці, здійснили прогулянку по Дунаю.

Перебування в Угорщині залишило у всіх членів будівельного загопу незабутнє враження, зміцнило дружбу між студентами нашого та Сегедського університетів.

Е. ЗОЛТАН,

Продовження. Поч. у № 27.

Дума про Леніна

Була зима з відлигою,
А другая люта,
Настраждалися солдати,
Залізом окуті.
Куди не глянь — всюди поле,
Людським трупом вкрите,
А по селах плачуть жінки
І голодні діти.
Царі, купці, генерали
Війну вихваляють,
На полях скривавлених
Бенгети справляють.
Та над окопами здійнявся
сокіл,
Прилетів сокіл,
Прилетів ясний,
Над окопами літає,
До солдатиків,
До товаришів
Словами промовляє:
«Чи не годі вам, товариші,
В окопах зогнивати?
Бо вже час настав, солдатики,
Свою волю здобувати,
Людей визволяти!»
Та як вчули генерали
соколинну мову,
Наказали стрільцям вбити
сокола оцього:
«Ой, хто заб'є його бисто,
Візьме нагороду,
Від царя він її візьме
Та від його роду».
Та як схопив стрілець бисто
Рушниченьку в руки,
Тільки відплив не в сокола,
В генерала-дуку.

(Програш).

І здійнялась тоді буря,
Хуртовина дужа,
Зашуміли, немов море,
Над землею люди.
Рвуть кайдани.
Царя тоді не стало.
В цім шумливім морі, гей!
Ревуть хвилі,
Б'ють пороги,
Земля у загравах,
А над нею з красним стягом
Сокіл все літає.
І людей всіх він скликає,

З цього номера наша газета публікуватиме записи фольклорних творів, зібраних на землях Причорномор'я.

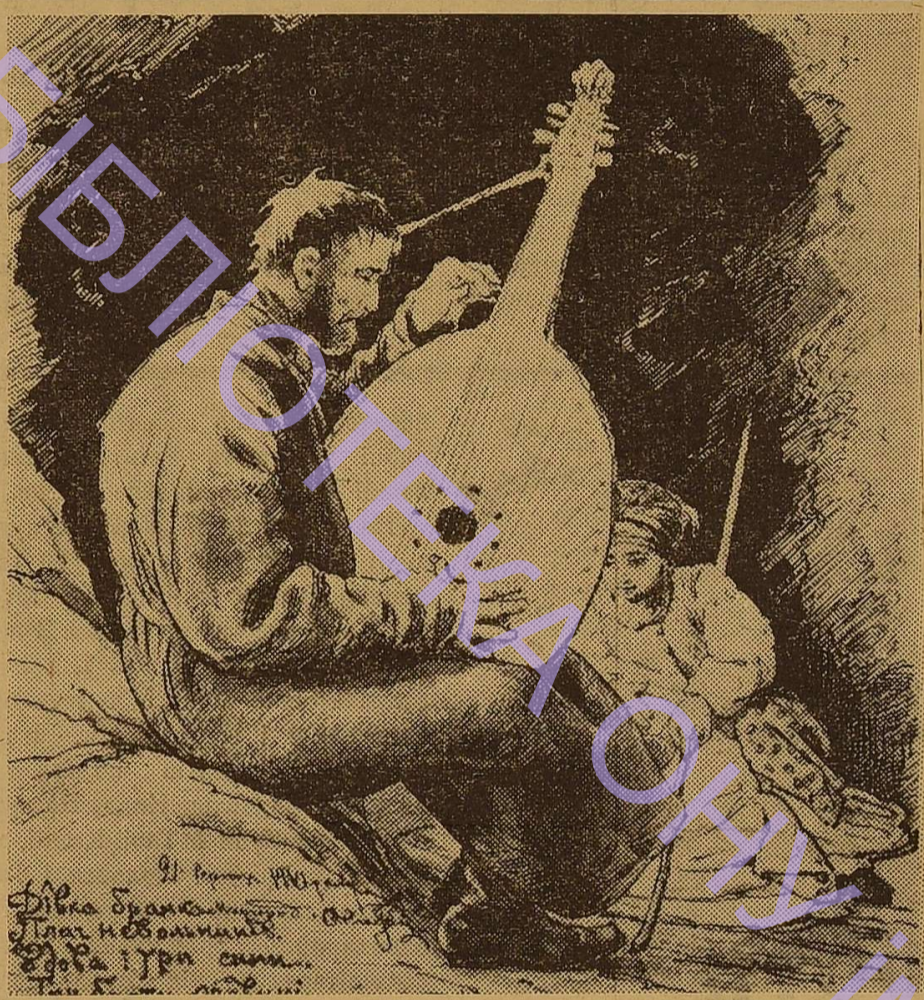
Ми будемо публікувати народні пісні і думи, прислів'я і приказки, гуморески і байки, взагалі жанри, які сьогодні побутують в народній творчості. Вміщуватимемо також твори, які народились в нашу радянську добу і ті, які виникли давно, але продовжують побутувати і понині.

Друковані в цьому номері записи дум зроблені доцентом П. Т. Маркушевським.

В битву грізну проводжає:
«До зброї! До зброї!
Поки пани не полягли,
Як бур'ян під косяю».
І зітхнули вільно
Трудящі селяни.
Робітникам всім вільно стало,
І раптом його не стало...
Знемігся він,
Перетрудився.
І іменем його великим
Весь світ обновилося.

Хто ж той сокіл, товариші,
Куди линув, де він?
То не сокіл,
То наш любий
Володимир Ленін!

Записано на філологічному факультеті Одеського університету від соліста Державної заслуженої капели бандуристів УРСР Федора Жарка, який перейняв думу від кобзаря Єгоря Мовчана.

НЕВОЛЬНИЧИЙ ПЛАЧ

Гей, гей, гей, гей!

Гей, та у святу неділеньку та рано-пораненько,

Та то ж то не сизі орли заклекотали,

Як то бідні невольники у тяжкій турецькій неволі

заплакали, гей!..

На коліна упадали,

Кайданами забряжчали,

Вгору руки піднімали,

Господа милосердного прохали та благали, гей, гей!

«Гей, подай, подай нам, господи, з неба дрібень дощик,

А із Низу буйний вітер!

Ой, хоча би чи не встала на Чорному морі та бистрая хвиля.

Ой, хоча би чи не позривала якорі з турецької каторги.

Бо вже нам та турецька каторга надоїла:

Кайдани-залізо руки-ноги роз'їдало,

Біле тіло козацьке, молодецьке біля жовтої кості кайдани

турецькі посмуглили, гей!

Що той паша турецький, бусурменський,

Недовірок християнський,

Ой да то-то ж він на чердаки і сходжає,

Сам тее добро зачуває,

Та на слуг своїх, турків-яничар, зо зла, гукає, гей!

«Гей, кажу, я вам, слуги ви мої, турки-яниченьки,

Добре ви дбаєте,

По три пучки тернини та по чотири червоної таволги

в руки набираєте,

Із ряду по ряду заходжаєте,

По тричі в однім місці бідного невольника затинаєте,

Кров християнську на землю безневинно проливаєте!»

Ой, як стали то бідні, нещасні невольники на собі кров

християнську забачати,

Стали землю турецьку, віру бусурманську

клясти-проклинати, гей, гей!

«Гей ти, земле турецька!

Проклята ти, віро бусурманська,

Та не одного ти розлучила:

Мужа з жоною,

Брата з сестрою,

Або товариша з товаришем

Вірнесеньким, гей!

Гей, визволь, господи, нас усіх бідних невольників,

Та внеси нас на Україну,

На тихі води,

На ясні зорі,

У край веселий

Між народ хрещений,

В городи християнські

До отця-неньки, родини сердешної,

І на многії літа, до кінця віку! Гей!

Уклонюся наперед господу богу

І батькові отаману кошовому,

І всьому війську славному Запорізькому,

І всім слухаючим головам

На здоров'я, на многії літа!

Записано від Єгоря Хомича Мовчана під час його виступу в Одеському університеті.

ПРАЦІ НАШИХ ВЧЕНИХ

Суспільні науки

Н. КОЗЛОВА. «Некоторые вопросы роста жизненного уровня советских моряков». ОИИМФ, 1970 г. (0,5 п. л.).

Н. КОЗЛОВА. «Стимулирование труда и коммунистическое воспитание трудящихся». В зб. «Проблемы коммунистического воспитания на морском флоте», ОВИМУ, 1970 г.

А. ЛОБУНЕЦЬ, Н. ЯНКІЛІВ-СЬКА. «Деидеологізація економічної теорії та суспільства», ж. «Економічні науки», № 6, 1970 р.

А. ЛОБУНЕЦЬ, Н. ЯНКІЛІВ-СЬКА. «Критика буржуазних теорій командної економіки», ж. «Економіка Радянської України», № 7, 1970 р.

Л. ЛЕВЧЕНКО. «О некоторых

тенденциях в разделении труда и в профессиональной структуре работников сельского хозяйства», ж. «Экономика Советской Украины», № 2, 1970 р.

Н. ШУТОВА. «В. И. Ленин об условиях труда в социалистическом обществе». Общество «Знание», 1970 р.

ПОСТ ЗДОРОВ'Я

А. ЗУБКОВ.

СЕНСАЦІЙ НЕ БУДЕ

ЗАНЯТТЯ ПЕРШЕ

Лікувальна гімнастика йогів не суперечить законам фізіології, не є чимось винятковим, несумісним з нашим способом життя. В хатха-йоги є і статичні вправи, і динамічні, і комбіновані — фізичні, наприклад, з дихальними. Багато гімнастичних систем в різних країнах включили в свої комплекси вправи хатха-йоги. До речі, в інститутах йога-терапії і йога-культури бували наші медичні делегації, і в них не виникло сумніву щодо величезної цінності багатьох прикладних методів хатха-йоги.

Вам відоме слово «самоіммунітет»? Що це таке? Вченим добре відомо, що в ідеально здоровому організмі бактерії не можуть інтенсивно розмножуватись. Такий організм має всі необхідні засоби для боротьби з ними. Спеціалісти хатха-йоги твердять, що треба акцентувати увагу на підтриманні високого рівня здоров'я, що призводить до аутоімунізації, ко-

ли людині не страшні навіть невиліковані хвороби.

Хатха-йога дає людині багато корисного, але немало від нього і вимагає. Перш за все, самодисципліна. Необхідно дотримуватись здорового режиму життя — своєчасно їсти, спати, працювати, відпочивати. Без цього займатись хатха-йоогою — суєта-суєта і втома духу. Незібрані, безшабашні люди, схильні до хаотичної побутової богеми, домашньому анархізму, тільки даремно витрачають час.

Друга умова, якої потрібно обов'язково дотримуватись; — систематичність. Ніщо не сприяє так успіху, як постійне, щоденне тренування. Геніальний російський піаніст А.Г. Рубінштейн говорив, що коли він не сідає за інструмент один день, то сам помічає, що грати став гірше, два дні — бачать вже рідкі і близькі, три — бачать всі. Так в будь-якій галузі діяльності, і хатха-йога не виняток. На жаль, нерідко буває так: загорілась людина, приступила до тренувань. А через тиждень пізно лягає спати, рано не може

проснутись. Давай, думає, пропущу один день, не страшно. Потім пропускає другий день, третій. Шлях до успіху ускладнюється, з'являються сумніви в корисності хатха-йоги взагалі. Крім того, порушується самодисципліна, слабшає воля. Адже вся лікувальна гімнастика йогів має вольовий характер, зв'язана з концентрацією уваги.

Немає ніякої користі у виконанні вправ хатха-йоги, коли ви при цьому думатимете про футбольний матч, який вчора закінчився, чи будете згадувати неприємну розмову з шефом по службі. Необхідно зосередити увагу на самій вправі, на тих органах, які беруть участь в її виконанні. Це забезпечує прилив крові, чи, як говорять йоги, біоенергії, до органів. Не говорять вже про те, що ви при цьому постійно тренуєте здатність управляти своєю волею, а це є ключем для досягнення будь-якої мети.

Вправи хатха-йоги треба робити тільки до відчуття втоми. Важко виконати вправу — припиніть, відпочиньте і ще раз попробуйте. Ні в якому разі не можна перетримуватись, використовувати вольовий фактор як бич підганя-

ня. Йоги застерігають від переоцінки своїх фізичних сил, від прагнення досягти мети якомога швидше. Є в нас ще такі люди: їм би все зразу, не трудом, а ударом, їм би мати гвинтівку, яка б не тільки стріляла, але й жарила дику птицю. Але, як каже російське прислів'я, «вскач не пашут». Тільки поступове наростання фізичних і духовних сил може призвести до тих чудових результатів, про які розповідалось раніше.

Хто може займатись хатха-йоогою? Люди будь-якого віку (діти не молодші 6 років), статі (для жінок є обмеження, зв'язані з їх фізіологічними особливостями), будь-якої професії. Виняток складають важко хворі, яким заборонено на певний час всякі рухи і лікувальна гімнастика. Таким людям потрібна особлива методика, інший підхід до виконання вправ хатха-йоги.

Можливо, спочатку вам буде важкувато. Але не впадайте в розпач. З часом ви набудете навик у виконанні вправ і відчуєте на собі їх благотворний ефект.

Спочатку на заняття йде 10—15 хвилин, тривалість росте за рахунок додаткових асан і за рахунок подовження виконання деяких вправ на витримку. Повний комплекс виконується за 50—60 хви-

лин. Заняття проводяться вранці, в добре провітреній кімнаті чи ще краще на свіжому повітрі. Одяг не повинен заважати рухам, комплекс виконується без взуття. Для виконання вправ на полу треба мати ковдру.

Я переконаний, що через 7—10 днів будуть помітні результати занять, а також не маю сумніву в тому, що хатха-йога оподобається всім.

А тепер перейдемо до вправ.

ВПРАВА № 1

Сушумна карі шактівардхак (вправа після пробудження від сну).

Перш, ніж піднятися з ліжка, ляжте на спину, ноги разом, руки вздовж тулуба. Зробіть рух потягання ліву ногою (п'яткою наперед), потім розслабте її. Зробіть такий же рух потягання правою ногою і, нарешті, двома разом. Напружувати і розслабляти ноги потрібно не менше п'яти разів. Ця вправа нормалізує кровообіг, виявляє благотворний вплив на симпатичну нервову систему, знімає біль в поясниці.

(Далі буде).